

Studiegids

Vocale afdeling

Academiejaar
2024-2025

**Koninklijk Conservatorium
Antwerpen**

Inhoud

1	Examens.....	3
1.1	Zang 1.....	3
1.2	Zang 2.....	3
1.3	Zang 3.....	3
1.4	Zang 4 (M1) en Educatieve master Zang M1.....	3
1.5	Zang 5 (M2) en Educatieve master Zang M2.....	3
1.6	Masterproef Zang (M2) en Masterproef Educatieve Master Zang (M2).....	4
1.7	Creatief Eindproject (9 studiepunten, M2).....	4
1.8	Masterproef Creatief Eindproject (24 studiepunten, M2).....	4
1.9	PG Concertzang.....	4
1.10	Opgave van het examenprogramma.....	4
2	Taalcoaching 1, 2, 3, 4, 5.....	5
3	Repertoriumklassen.....	5
3.1	Presentatie & scenische improvisatie (Ba 1).....	5
3.2	Geschiedenis van de Vocale Muziek.....	5
3.3	Liedstudio: Lied 1 en lied 2 (Ma 1 en Ma).....	6
3.4	Spel en Scenische improvisatie 1 en 2 (Ba 2 en Ba 3) Opera 1 en 2 (Ma 1 en Ma 2).....	6
3.5	Oratorium 1 en 2.....	6
3.6	Barokklas.....	7
3.7	Coaching repertoire 1, 2, 3.....	7
4	Koorwerking.....	7
5	Vocaal ensemble en vocale projecten.....	7
5.1	Vocaal ensemble.....	7
5.2	Musiceerpraktijk M2.....	8
5.3	Vocale projecten.....	8
5.3.1	Operaproductie La Clemenza di Tito – Wolfgang Amadeus Mozart.....	8
5.3.2	Ensemble XXI en compositieklas.....	8
5.3.3	Audities:.....	8
6	Masterclasses/Workshops/lecture recitals.....	8
7	Piano voor Zangers.....	9
8	Muziekschriftuur-Analyse.....	9
9	Muziek en literatuur.....	10
10	Hedendaagse Zangpraktijk.....	10
11	Vocologie laboratorium.....	10
12	Lichamelijk bewustzijn.....	10
12.1	Lichamelijk bewustzijn 1 (stem).....	10
12.2	Lichamelijk bewustzijn 2-3 (stem).....	11

1 Examens**ZANG B1, B2, B3, M1, M2, PG**

Evaluatievormen:

- Interne evaluaties van het jaarprogramma gebeuren op klasconcerten en groepslessen door docent(en) en medestudenten.
  - **evaluatiemoment januari** (voor alle zangstudenten Zang 1 tot en met 4): 21 januari 2025 vanaf 13u00 (voor Zang 1, 2 en 4 tellen deze punten voor 20% mee bij de eindbeoordeling in juni).
- Programma: tussen 3 en 5 minuten Examenrepertoire wordt gekozen in samenspraak met de docent.

- De vaardigheidstoets wordt afgelegd tijdens de daartoe voorziene examenperiode (juni) voor een interne jury (en externe jury bij openbare examens):

- 5 juni: Examen B1, B2, steuninstrumenten
- 11 juni: Openbare proef M2
- 12 juni: Openbare proef B3
- 17 juni: Examen M1 en gesplitste jaren B3 en M2

Evaluatienormen:

De student behaalt de eindcompetenties, toont aan dat hij/zij zijn stem beheerst en dat hij/zij met inzicht, stijl kennis en artistieke uitstraling een partituur kan vertolken.

Pianist:

Een student uit de afstudeerrichting Instrument/zang (Muziek Klassiek – bachelor of master) doet voor het begeleiden van zijn/haar praktijkexamen hoofdvak instrument/zang beroep op een pianist van KCA voor piano- of klavecimbelbegeleiding. Daarbij geldt dat hij/zij in de eerste examenperiode de partituren ten laatste twee maanden voor de openbare proef bezorgt aan de pianist. Voor de tweede examenperiode geldt 15 juli als ultieme deadline.

Indien de partituren te laat worden ingeleverd bij de pianist kan deze weigeren om het examen te begeleiden en kan de student géén examen afleggen in de desbetreffende examenperiode.

1.1 Zang 1**Jaarexamen, interne jury**

voor 100% van de punten, 15 minuten met een gemengd recitalprogramma

Specificatie mbt het examenrepertoire: De student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperiodes en in verschillende talen.

Deeltijds:

- deel 1 van 2: 50% van het programma (8 minuten)
- deel 2 van 2: 50% van het programma (8 minuten)

1.2 Zang 2**Jaarexamen, interne jury**

voor 100% van de punten, 20 minuten met een gemengd recitalprogramma

Specificatie mbt het examenrepertoire: De student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperiodes en in verschillende talen.

Deeltijds:

- deel 1 van 2: 50% van het programma (10 minuten)
- deel 2 van 2: 50% van het programma (10 minuten)

1.3 Zang 3**Vaardigheidsproef, interne + externe jury**

voor 100% van de punten, 1 openbare proef van minimum 30 minuten met een gemengd recitalprogramma.

Specificatie mbt het examenrepertoire: De student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperiodes en in verschillende talen.

Deeltijds:

- deel 1 van 2: 50% van het programma (15 minuten)
- deel 2 van 2: 100% van het programma waarbij "deel 1 van 2" hernomen mag worden

1.4 Zang 4 (M1) en Educatieve master Zang M1**Jaarexamen, interne jury***Muziekeducatie & Podium:*

Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit een jaarexamen van 30 minuten met een gemengd recitalprogramma.

Specificatie mbt het examenrepertoire: De student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperiodes en in verschillende talen.

Deeltijds:

- deel 1 van 2: 50% van het programma (15 minuten)
- deel 2 van 2: 50% van het programma (15 minuten)

1.5 Zang 5 (M2) en Educatieve master Zang M2**Jaarexamen, interne + externe jury**

Vaardigheidstoets, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 45 minuten met een gemengd recitalprogramma. Specificatie mbt het examenrepertoire: de student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperiodes en in verschillende talen. Minimum 15 minuten van het programma betreft "Ensemble Zangers": muziek die voor vocaal ensemble en/of voor zang met instrumentenbegeleiding geschreven is. Studenten Instrument kunnen dit officieel mee opnemen voor de cursus Kamermuziek mits het repertoire ook gepresenteerd wordt tijdens één van de voorziene kamermuziekexamens. Studenten zang die interesse hebben om samen te werken met studenten instrument, mogen zich melden via kamermuziek.kca@ap.be. Indien je reeds een groep hebt: registreren voor 1 oktober 2024
Meeting met studenten kamermuziek: ntb
Definitieve toewijzing en bekendmaking groepen en docenten: eind oktober

Het programma moet aan de vakgroepvoorzitter per mail worden doorgestuurd **ten laatste op 15 februari 2025**, zowel voor de proef in 1ste zittijd als voor de proef in 2de zittijd!

Toegelaten als "Ensemble Zangers"

- meerdere zangers (minimaal 3 zangers)

- zang in combinatie met instrument, waarbij minimaal 3 personen betrokken zijn:

1 zanger + 1 begeleidingsinstrument + 1 melodie instrument (vb basso continuo; klavecimbel/orgel + cello)

1 zanger met 2 melodie-instrumenten

1 zanger met 3 of meer instrumentisten

2 of meer zangers met 2 of meer instrumentisten

Niet toegelaten als "Ensemble Zangers"

- een trio van 2 zangers met piano

Als je twijfelt of een bepaalde bezetting toegelaten is, raadpleeg dan de vakgroepvoorzitter.

1.6 Masterproef Zang (M2) en Masterproef Educatieve Master Zang (M2)

Openbare proef met interne + externe jury

Afstudeeropdracht, 100% van de punten, bestaande uit - 1 openbare masterproef van 45 minuten met een gemengd recitalprogramma

Specificatie mbt het examenrepertoire: de student kiest het programma in samenspraak met de hoofddocent. Het programma bevat werken uit diverse stijlperiodes. Een derde van het programma betreft muziek die voor vocaal ensemble en/of voor zang met instrumentenbegeleiding geschreven is. De student presenteert het programma uit het geheugen, behalve het aandeel vocaal ensemble en/of zang met instrumentenbegeleiding (eventueel ook oratorium repertoire in samenspraak met de docent).

1.7 Creatief Eindproject (9 studiepunten, M2)

openbare proef met interne en/of externe jury

Het programma van de assessmentproef, 100% van de punten, bestaat uit onderstaande deelproeven:

- 1 De realisatie van een creatief project met 40 minuten programma waarbij de student optreedt als musicus en (co-)concertorganisator. De student kan hiervoor samenwerken met medestudenten en/of externe kunstenaars. Het programma van het Creatief Eindproject bevat max 1/3 werken die datzelfde academiejaar in de examens zang of in examens liedklas/oratorium/opera gepresenteerd worden.
- 2 Oplevering van een individueel portfoliodossier voor het uitgevoerde Creatief Eindproject, conform de specificaties van de verantwoordelijke docent van het opleidingsonderdeel.
Zie info in het studiegids *Creatief project*.

1.8 Masterproef Creatief Eindproject (24 studiepunten, M2)

openbare proef met interne + externe jury

In combinatie met Zang 5 (M2)

Meer info hierover in het Studiegids *Creatief project*.

1.9 PG Concertzang

openbare proef met interne + externe jury

Vaardigheidsproef, 100% van de punten, bestaande uit 1 openbare proef van 60 minuten met een gemengd recitalprogramma. De invulling van het examenrepertoire gebeurt in overleg met de hoofdvakdocent volgens de studiekeuze (lied en/of oratorium en/of opera).

1.10 Opgave van het examenprogramma

Examenprogramma's voor openbare proeven

Studenten stellen tijdig hun examenprogramma's op en bezorgen de partituren 2 maanden voor het examen aan de pianist. De student **kan** voor de openbare proef deels het repertoire van Oratorium, Barok, Lied, Opera of producties van de vocale afdeling aanwenden.

De zangdocent draagt de vocale eindverantwoordelijkheid voor de student en heeft ook de verantwoordelijkheid voor het opstellen van het examenprogramma van de betrokken student.

De programma's van de openbare proeven worden door de student ingevoerd volgens de specificaties die het secretariaat opgeeft en dit ten laatste **4 weken vóór het examen en worden ook aan de vakgroepvoorzitter doorgegeven mét exacte tijdsduur per werk** in een "word document, dit ter controle en voor de opbouw van het programma op volgende manier:

Voornaam, achternaam componist – titel (eventueel werk en of opusnummer) - tijdsduur

Vb. Franz Schubert – Sanctus (messe pro defunctis) - 3'00.

De student zorgt voor 1 digitaal exemplaar van elke **partituur** van het examenprogramma, ter inzage voor de jury tijdens het examen.

Examenprogramma's voor jaarexamens

Studenten Zang 1, 2 en 4 sturen hun examenprogramma ten laatste 2 weken voor het examen per mail aan de vakgroepvoorzitter. De werken worden opgegeven in de juiste volgorde van presentatie en zijn voorzien van de exacte tijdsduur per werk.

De studenten bezorgen de partituren van deze werken voor de paasvakantie aan de pianist.

Indien het programma niet op de voorziene datum werd doorgestuurd kan de student doorverwezen worden naar de 2de zittijd.

Data en programma's voor Creatief Eindproject (9 studiepunten)

De data voor de eindrecitals worden in overleg met vakgroepvoorzitter, Studienleider en docent bepaald, de student bevestigt de definitieve datum, locatie en aanvangsuur per e-mail aan alle betrokkenen en juryleden.

Meer info hierover in het Studiegids *Creatief project*.

2 Taalcoaching 1, 2, 3, 4, 5

De zangstudenten moeten 5 jaar taalcoaching Italiaans, Duits en Frans volgen - niet voor taalcoaching 1 (dit bestaat enkel uit Duits en Italiaans).

Quotatie: elke taal telt voor 1/3de - de student moet slagen voor éke taal om te slagen voor het volledige opleidingsonderdeel

Taalcoaching. Voor taalcoaching 1: elke taal telt voor 50%.

De uren van elke taal gedurende het ganse jaar wordt door elke docent vastgelegd nadat de diverse groepen zijn gevormd.

Docenten – 2024 – 2025

Docent Duits: Kai-Rouven Seeger

Lesmoment: maandag (11u00 – 16u00)

Data:

23.9, 30.9, 7.10, 14.10, 21.10, 4.11, 16.12, 6.01 (les + inleveren schriftelijke proef), 27.01, 3.02, 10.02, 17.02, 10.03, 17.03, 24.03, 31.03, 28.04, 5.05, 12.05, 19.05, 2.06 (mondelinge proef)

Docent Italiaans: Sabrina Avantario

In 5 niveaus – niveau wordt bepaald bij het begin van het academiejaar.

Data:

Donderdag: 10u00 – 11u00 T3; 11u00 – 12u00 T4; 12u00 – 13u00 T5

3.10, 10.10, 17.10, 24.10, 7.11, 21.11, 28.11, 5.12, 12.12, 19.12, 3.04, 24.04, 15.05, 22.05

Vrijdag: 09u45 – 11u45: T1; 11u45 – 12u45: T2

4.10, 11.10, 18.10, 25.10, 8.11, 15.11, 22.11, 29.11, 6.12, 13.12, 4.04, 25.04, 16.05, 23.05

Examen IPA online (januari – datum ntb) // Eindexamen 26.05 (uren te bepalen)

Docent Frans: Anne Cambier

Donderdagen van 14u00 – 18u00; vrijdagen van 13u00 - 17u00

Data: 26.09, 10.10, 18.10, 24.10, 7.11, 15.11, 21.11, 28.11, 5.12, 30.01, 6.02, 21.02, 13.03, 21.03, 27.03, 3.04, 24.04, 8.05, 16.05, 22.05, 23.05 (examen)

Evaluatie: 50% permanente evaluatie, 25% IPA, 25% praktische proef.

3 Repertoriumklassen

3.1 Presentatie & scenische improvisatie (Ba 1)

Docent: Guy Joosten

Inhoud van Presentatie:

- Aan de hand van audiovisueel materiaal, het bezoek van musea, voorstellingen (theater, opera, film) in individueel of klassikaal verband, wordt er een discussieforum opgezet om de opgedane indrukken uit te wisselen.
- Er wordt gewerkt aan een methodiek om de communicatie over deze onderwerpen te verfijnen.
- De student leert hoe hij zijn mening duidelijk en inhoudelijk gefundeerd kan brengen en hoe hij deze vormelijk moet presenteren.
- Bijzondere aandacht krijgt de analyse van operaproducties waarbij de student in de juiste vakterminologie zijn mening moet leren uitdrukken (schriftelijk en mondeling).

Inhoud van Scenische improvisatie:

- Oefeningen in de ruimte (alleen of in groepsverband) gebruik makend van muziek.
- Uitvoeren van opdrachten die de student in staat stellen fantasie en inlevingsvermogen te exploreren.
- Improvisatieoefeningen. A.d.h.v. eenvoudige teksten werken aan de improvisatie en de dictie.
- Algemene voorbereiding op latere spellen.

Het repertoire voor de B1 studenten wordt meegegeed in de eerste les

Lessen: maandag 10u00 – 11u30

Lesdagen: 30/09, 7.10, 14.10, 25.11, 02.12, 09.12, 16.12, 27.01, 03.02, 10.02, 10.03, 31.03, 28.04

3.2 Geschiedenis van de Vocale Muziek

Verplicht voor studenten Zang 3 – Module 5 van muziekgeschiedenis.

Sabrina Avantario (opera en oratorium) & Aäron Wajnberg (lied) 2de semester

Opera en oratorium: Dinsdag 14:00 - 16u00

1.10, 8.10, 15.10, 22.10, 5.11, 12.11, 19.11, 26.11, 3.12 - Examen op 14.01.

Lied: 2de semester woensdag 18u00 – 20u00: 29.01, 5.02, 23.04, 30.04

In deze cursus wordt de geschiedenis van Lied, oratorium en opera onderzocht en besproken vanuit het oogpunt van de zanger. De cursus omvat: 9 lessen van 2 uur (oratorium en opera), 4 lessen van 2 uur (lied). De cursus is ook toegankelijk voor niet-zangers en kan geheel vrijblijvend worden gevolgd door zangstudenten van andere niveaus. Leerdoelen: De student kent de sleutelmomenten uit de geschiedenis van zang, oratorium en opera bekeken en belicht vanuit het oogpunt van de zanger. De student kan een liedpartituur analyseren en in zijn historische context plaatsen. De student neemt deel aan een klassikale discussie en reflectie na het beluisteren van opera-/oratoriumfragmenten.

Evaluatie:

- 20% permanente evaluatie
- 30% Lied (examen mondeling en/of schriftelijk)
- 50% opera en oratorium (examen mondeling en/of schriftelijk)

3.3 Liedstudio: Lied 1 en lied 2 (Ma 1 en Ma)

Docent: Aàron Wajnberg

Binnen de Liedstudio komt een intensieve studie van het Lieder-repertoire aan bod.

De lessen worden gegeven op wekelijkse basis.

Studenten worden verzocht een duo-partner te vinden. Het is niet mogelijk de lessen op individuele basis te volgen.

Punten worden gegeven op aanwezigheid, voorbereiding en attitude doorheen het volledige academiejaar, alsook op basis van de geleverde prestaties tijdens de verschillende toonmomenten.

Het repertoire dient gekozen te worden in overleg met de respectievelijke zangdocent.

Tijdens het eerste semester ligt de focus op Duitse Lieder, voor het tweede semester op Franse Mélodies.

Lesdag: woensdag (uren nog te bepalen)

Masterclasses: TBC

3.4 Spel en Scenische improvisatie 1 en 2 (Ba 2 en Ba 3)

Opera 1 en 2 (Ma 1 en Ma 2)

Docent: Guy Joosten

Inhoud:

- Zang 2: spel oefeningen; theatertekst en recitatieven + operascènes.
- Zang 3: rollenstudie en recitatieven + operascènes.
- Zang 4 + Zang 5: opgelegd repertoire + vrije repertoirekeuze.

1ste semester

Lessen op maandag

11u30 – 13u30: Zang 2

14u00 – 16u00: Zang 3 en Masters

Lesdagen: 30/09, 7.10, 14.10, 25.11, 02.12, 09.12, 16.12

2de semester

Workshops:

Maandag 27/01/25 en Dinsdag 28/01/25: WORKSHOP 1 (Auditie Workshop/Masters)

Maandag 03/02/25 (Masters) en Dinsdag (B2,3) 04/02/25: WORKSHOP 2

Maandag 10/02/25 (Masters): WORKSHOP 3

Maandag 10/03/25 Enkel les voor B2,3 van 10:00-13:00 en 13:30-16:00 WORKSHOP 3

Maandag 31/03/25 (Masters) en Dinsdag (B2,3) 01/04/25: WORKSHOP 4 (*)

Maandag 28/04/25 (Masters) en Dinsdag (B2,3) 29/04/25: WORKSHOP 5

(*) op dinsdag 01/04 zijn de B2 studenten afwezig tssn 12u00 en 14u30

Inhoud lessen eerste semester:

Vrije repertoirekeuze voor de Masters, Rollenstudie B3 en spelscènes uit “Salomé” (O.Wilde en R. Strauss) en “A Florentine Tragedy” (O.Wilde en A. Zemlinsky) voor B2

Inhoudelijke thema's voor de Workshops in het tweede semester:

Mozart & Da Ponte repertoire (B2) en Rollenstudie & Mozart da Ponte (B3) (Workshops B2,3)

Frans repertoire 19 & 20st eeuw (aria's en kleine ensembles) (Workshops Masters)

Auditieworkshop (Workshop 1 Masters)

Noot voor B2: Lees beiden stukken en beluister de twee gelijknamige opera's VOOR de eerste les.

B3: Rollenstudie: de student kiest een rol met minstens twee aria's (waarvan minstens één met recitatief) en minstens één uit te voeren ensemble in klasverband. Het repertoire moet gekend zijn voor aanvang van de cursus en de rol dient aan mij gecommuniceerd te worden voor aanvang van les 1 via vzwoperaworks@aol.com

3.5 Oratorium 1 en 2

Docent: Ewald Demeyere

Lesmoment: Vrijdag, 13u00-18u00, klas 138

Inhoud:

Project 1: Harmonischer Gottes-Dienst (1725-1726) van Georg Philipp Telemann

Georg Philipp Telemann (1681-1767) publiceerde in 1725 en 1726 zijn *Harmonischer Gottes-Dienst*, een complete liturgische jaargang met 72 cantates verdeeld over drie volumes. De titelpagina stipuleert echter dat deze cantates niet alleen in de kerk maar ook thuis uitgevoerd konden worden. De cantates zijn gecomponeerd voor één stem, één *dessus*-instrument en basso continuo, en bestaan gewoonlijk uit slechts drie bewegingen: twee aria's die gescheiden worden door een recitatief. Dit beperkte effectief beknot de muzikale expressie van deze bundel echter niet in het minst. Zoals geen ander slaagt Telemann erin om de tekst muzikaal kracht bij te zetten dankzij een veelheid aan retorische middelen.

Elke student dient minimum één volledige cantate uit te voeren.

- Concerten: vrijdag 13 en 20 december 2024 (uur en lokaal nog te bepalen)

Project 2: Uittreksels uit de Johannes- en de Matteüspassie van Johann Sebastian Bach

Tijdens het tweede semester wordt de zangstudenten de kans geboden om uittreksels uit de Johannes- en de Matteüspassie van Johann Sebastian Bach historisch geïnformeerd in te studeren en uit te voeren.

Elke student dient minimum één recitatief en (de daaropvolgende) aria uit beide passies te zingen. Hiernaast worden studenten aangemoedigd om, indien praktisch haalbaar, eveneens koren en vierstemmige koralen uit beide passies te brengen.

- Concert: vrijdag 25 april 2025 om 14u (onder voorbehoud; uur en lokaal nog te bepalen)

[Na de paasvakantie zijn de lessen vrij in te vullen door de studenten zelf.]

Evaluatie:

- Uitvoeringen (40% van de punten): een student(e) is geslaagd als hij of zij de te behandelen werken op overtuigende wijze kan uitvoeren;
- Permanente evaluatie voor 60% van de punten.

3.6 Barokklas

Docent: Korneel Bernolet

In de Barokklas zang wordt West-Europese seculiere vocale muziek tussen grofweg 1600 en 1750 onder de loep genomen, gaande van operascènes tot liederen, madrigalen, recitar cantando etc. Er wordt gewerkt met de grootst mogelijke aandacht voor expressie in tekstbenadering, retorisch affect en versieringen, met context vanuit historische uitvoeringspraktijken.

Het repertoire wordt jaar per jaar samengesteld, afhankelijk van het aantal ingeschreven studenten en hun stemtypes en eventuele ervaring.

De instrumentale begeleiding wordt voorzien door de docent, eventueel studenten klavecimbel en, waar mogelijk en nodig, aangevuld met instrumentisten die hiervoor punten binnen Musiceerpraktijk kunnen behalen.

De cursus wordt opgevat als laboratorium, waar de zangstudenten worden geconfronteerd met wellicht 'andere' manieren van zingen, zowel expressief als technisch, en vormt zo een rijke en essentiële aanvulling in hun opleiding. Daarom wordt deze cursus prioritair ingericht in volgorde van Postgraduat naar Masterstudenten en eventueel gevorderde Bachelors, met elk jaar een maximum van 4 à 5 studenten.

Lessen gaan (onder voorbehoud van wijzigingen) wekelijks door in het eerste semester op dinsdagen 11:30-14:30 (individueel tijdslot) in lokaal 138. De leskalender wordt via Digitap gecommuniceerd; gezien het beperkt aantal lesmomenten moeten studenten zich voor alle momenten kunnen vrijmaken.

Evaluatie gebeurt op basis van permanente evaluatie (75%) en de prestatie op toonmomenten (25%) waarop een jury wordt uitgenodigd. Lesdata 2024-25 (onder voorbehoud): 24/9, 1-15-22/10, 5-12-19-26/11, toonmoment 3/12.

3.7 Coaching repertoire 1, 2, 3

Docenten: Sabrina Avantario, Pedro Beriso, Stijn Saveniers en Aäron Wajnberg (enkel lied).

Verplicht opleidingsonderdeel in Zang 3, 4 en 5 podium.

Repertoire: rollen uit opera's en oratoria worden ingestudeerd, waarbij men vooral let op de interpretatie en uitspraak. De cursus kan ook een aanvulling bieden op andere specifieke lessen (bv projecten, lied (Aäron Wajnberg)).

De student moet zijn repertoire minstens 48 uur voor de coaching communiceren met de desbetreffende docent. Anders kan de coaching geweigerd worden.

Voor deze lessen schrijven studenten Zang 3, 4 en 5 die Coaching Repertoire hebben opgenomen in hun studiecontract zich in via DigitAp. Telkens op de 25ste van de maand worden de tijdsloten voor de volgende maand opengesteld.

Evaluatie: 100% gebaseerd op aanwezigheid bij alle docenten, dagelijks werk, persoonlijke evolutie en behandeld repertoire.

4 Koorwerking

Is een onderdeel van het opleidingsonderdeel Musiceerpraktijk 1 t.e.m. 4. Studenten Zang 5 en PG kunnen in het kader van Musiceerpraktijk deelnemen aan kamerkoor in het 1ste semester, 2de semester: zie vocale projecten.

Kamerkoor

Docent: Luc Anthonis

Zie studiegids musiceerpraktijk

Wekelijkse praktijkles op vastgestelde data waarbij de studenten van de vocale afdeling op hoog niveau in groep musiceren. Andere studenten kunnen participeren mits ze slagen voor een auditie. Het kamerkoor bestudeert koorliteratuur uit verschillende stijlperiodes.

Repetities: Donderdag 18u00 - 20u00

Data: 26.09, 3.10, 10.10, 17.10, 24.10, 7.11, 14.11, 21.11, 28.11, 5.12, 12.12

Concert: 17/12 (Blauwe zaal 20u00) met raccord van 17u00 – 18u00

Evaluatie: 50% permanente evaluatie, 50% kennis van de eigen partij en interactie met andere koorleden.

5 Vocaal ensemble en vocale projecten

5.1 Vocaal ensemble

Repertorium voor "kamer muziek (Examen Zang 5)" dat in andere klassen, zoals taalcoaching, barok- en oratorium, projecten, ... kunnen gebruikt worden voor het zangexamen.

In overleg met de verantwoordelijke kamer muziek worden de ensembles bijeengebracht en per werk wordt de juiste coaching voorzien.

5.2 Musiceerpraktijk M2

15 oktober ten laatste geven de studenten Zang 5 of de studenten die musiceerpraktijk 5 hebben opgenomen door aan de vakgroepvoorzitter aan welke projecten zij deelnemen in het kader van deze cursus (opera-scènes, kamerkoor, workshops, masterclasses, lezingen, Ensemble XXI),

5.3 Vocale projecten

Is een onderdeel van het opleidingsonderdeel Musiceerpraktijk 1 t.e.m. 5

5.3.1 Operaproductie La Clemenza di Tito – Wolfgang Amadeus Mozart

Regisseur: Benoît De Leersnyder – Dirigent: Korneel Bernolet

Audities: 18 oktober 2024 van 13u00 – 18u00.

Rehearsals – see DigitAp – Musiceerpraktijk voor exacte uren en eventuele wijzigingen.

4.12, 6.12 Opstart rollen

17.12, 18.12 lezing libretto

6.02, 7.02: muzikale repetities

11.02 - 17.03 scènische repetities

18.03 Pré-generale

19.03 Italienne

20.03 B.O.

21.03 Generale

Saturday 22.03: 19u00 Première cast A (raccord om 17u00)

Sunday 23.03: 15u00 Première cast B (raccord om 13u00)

Maandag 24.03: 13u30 Schoolvoorstelling cast A (raccord om 11.00)

Maandag 24.03: 19u00 Voorstelling cast B

5.3.2 Ensemble XXI en compositieklass

Samenwerking tussen zangstudenten en studenten compositie aan een compositie van maximum 6 minuten. De instrumentale bezetting wordt gekozen door de compositiestudent uit muzikanten van Ensemble XXI. Concert op de Open Dag of op het eindexamen van B3, M2 of postgraduaatsstudenten compositie in mei '25.

Naam opgeven aan de verantwoordelijke voor de vocale afdeling (Luc Anthonis) voor 20 oktober 2024.

Vorbereiding toonmomenten: Els Mondelaers

5.3.3 Audities:

Geregeld worden audities uitgeschreven voor masterclasses, solopartijen, ... Deelname aan deze audities wordt aanbevolen als voorbereiding op het werkveld. Bespreek dit steeds met je docent.

Audities La Clemenza di Tito - Mozart

Dit academiejaar werken we aan de voorstelling "La Clemenza di Tito" van W.A. Mozart. Audities voor alle rollen heeft plaats op 18 oktober (13u00 – 18u00).

Meer info via de DigitAp pagina (Mededelingen – Bart Geysels)

Deadline om in te schrijven is 1 oktober 2024 om 12u00.

6 Masterclasses/Workshops/lecture recitals

Is een onderdeel van het opleidingsonderdeel Musiceerpraktijk 1 t.e.m. 5

Procedures: Zie ook Studiegids Musiceerpraktijk

Aanwezigheid telt mee voor musiceerpraktijk.

- **Lezing Franco Fussi** (ism EVTA)
Woensdag 23 oktober 2024 (14u00 – 18u00) verplicht voor alle studenten van de vocale afdeling.
- **Workshop spel, spatial awareness, body awareness door Elien Hanselaer** (verplicht voor zang 1, 2 en 3):
Data:
Zang 1: 9.12 (14u00-16u00), 11.12 (10u00-12u00), 12.12 (9u00-11u00), 18.12 (10u00-12u00), 19.12 (9u00-11u00)
Zang 2: 9.12 (9u30-11u30), 11.12 (15u00-17u00), 12.12 (12u00-14u00), 18.12 (15u00-17u00), 19.12 (12u00-14u00)
Zang 3: 9.12 (12u00-14u00), 11.12 (13u00-15u00), 12.12 (14u00-16u00), 18.12 (13u00-15u00), 19.12 (14u00-16u00)
- **Masterclass Susanne Schimmack**: 28 maart 2024 (10u00 – 18u00) verplicht voor alle studenten van de vocale afdeling (actieve deelnemers worden bepaald door de docenten)
- **EOA Module** (verplicht voor Zang 5, ook Zang 5 gesplitst (5 tot 9 mei 2025) Ook toegankelijk voor buitenlandse EOA studenten via Erasmus.
Panel: Roberta Alexander, Darren Ross, Lieven Baert, Susanne Schmidt, Voice teachers of KCA, Luc Anthonis
5.05 dummy auditions WZ = Workshop kap-grim-kledij with Lieven Baert
6.05 Workshop Darren Ross + Lecture Prof. Bert De Cuyper « Optimal performance – What we can learn from élite athletes »
7.05 Dummy auditions for OBV (Gent)
8.05 Dummy auditions for Hyoid (Contemporary)
9.05 Feedback based on videos with Bert De Cuyper and Sabrina
- **Feldenkrais workshop for singers with Stelios Chatziktoris** (22 november 2024 – 10u00 - 18u00)
- **Q&A-sessies** zullen de volgende jaren oa doorgaan met eigen docenten – dit jaar met Michèle Losier op 27 november 2024 om 15u00 (plaats nog te bepalen)
Bijkomend is er een Q&A met een van onze alumni (naam en datum ntb)

7 Piano voor Zangers

Docent: Joost Van Kerkhoven

Opleidingsonderdeel voor studenten zang 1, 2 en 3

INHOUD:

De lessen worden groepsgericht gegeven. Deze groepen worden ingedeeld op basis van pianistische voorkennis. Een niveau-test bij het begin van het jaar zal bepalen in welke groep de student wordt geplaatst.

Het doel is om de zangers vaardigheden bij te brengen die nodig zijn om zichzelf als toekomstige leerlingen te kunnen assisteren aan de piano. Daartoe ligt de nadruk op het spelen met inzicht, eerder dan op het ontwikkelen van solistische virtuositeit.

Doelstellingen:

- het kwalitatief kunnen begeleiden van een a capella stem;
- het kunnen reduceren van een complexe liedbegeleiding;
- het kunnen weergeven aan de piano van complementaire stemmen binnen een polyfoon geheel
- het verwerven van verschillende historische begeleidingstechnieken zoals partimento
- het kunnen uitvoeren van een eenvoudig solo-werkje voor piano

Er zijn 2 evaluatie-momenten per jaar: een video-opname in januari en een live performance examen in juni

Lesdag: woensdag tussen 9u00 – 13u00 te bespreken met de docent

Niveaustest (nieuwe studenten) op 25.09 (10u00) – Infovergadering (alle studenten) 25.09 om 11u30 (beide in klas 709)

8 Muziekschriftuur-Analyse

Docent: Stephan Weytjens

Lessen:

- Niveau 1: Dinsdag 11u00 – 12u00
- Niveau 2: Dinsdag 12u00 – 13u00

Studenten zang volgen een geïntegreerd opleidingsonderdeel waarbij Analyse en Muziekschriftuur samen aangeboden worden. De studenten analyseren repertoire uit de hele muziekgeschiedenis, maar steeds toegespitst op vocale muziek (lied, madrigaal, cantate, oratorium en opera).

Studenten zang die de leerstof van Analyse/muziekschriftuur nevenvak 1 beheersen kunnen na overleg met en goedkeuring door de vakgroepvoorzitter zang en de betrokken docent aan het begin van het schooljaar omschakelen naar Analyse/muziekschriftuur nevenvak 2, of naar Analyse nevenvak 1 gecombineerd met Muziekschriftuur nevenvak 1.

Handleiding

- SENDEN, Yves, Elementa (Nederlandse en Engelstalige versie online verkrijgbaar)
- Cursus
- Schrijfwijzer

Niveau I:

- Kennismaking met algemene basisbegrippen van de muziektheorie, zoals muzikale parameters, standaardvormen en genres.
- Kennismaking met de principes van vormanalyse, harmonische analyse en retorische analyse.
- Analyse van eenvoudige partituurvoorbeelden uit barok, classicisme en (vroeg)romantiek.
- Beknopte schriftuuroefeningen op basis van drieklanken in alle omkeringen, met modulaties en eenvoudige tussen- en dubbeldominanten.

Examenopdrachten

- Semestriële deelproef op basis van de geziene leerstof
- Jaarexamen muziekanalyse (juni):
  - Schriftelijke deelproef: analyse van één of meer door de docent gekozen vocale composities, gekoppeld aan een situering ervan volgens de in het vak Research aangereikte onderzoeks- en schrijfvaardigheden.
  - Mondeling examen met doelgerichte vragen over de analysepaper, beoordeling door een beperkte examenjury

Niveau II:

- Verdieping van de geziene leerstof uit Niveau I
- Analyse van partituurvoorbeelden, geselecteerd uit alle periodes van de muziekgeschiedenis
- Beknopte schriftuuroefeningen op basis van drieklanken en vierklanken in omkeringen, met modulaties, tussen- en dubbeldominanten en versieringsnoten.

Examenopdrachten

- Semestriële deelproef op basis van de geziene leerstof
- Jaarexamen muziekanalyse (juni):
  - Schriftelijke deelproef: analyse van één of meer door de docent gekozen vocale composities, gekoppeld aan een situering ervan volgens de in het vak Research aangereikte onderzoeks- en schrijfvaardigheden.
  - Mondeling examen met doelgerichte vragen over de analysepaper, beoordeling door een beperkte examenjury

Evaluatievorm:

De beoordeling gebeurt aan de hand van een aandeel permanente evaluatie (20% van de punten), een semestriële casustoets (40% van de punten) en een casustoets op het einde van het academiejaar (40% van de punten)

Evaluatienorm:

De student dient 50% van de punten te behalen per deelproef en een quotering van min. 10/20 op het totale opleidingsonderdeel.

Permanente Evaluatie

Wordt gequoteerd aan de hand van de opdrachten, inzet en evolutie van de student tijdens de cursus.

Casustoets

Cfr. supra bij Examenopdracht.

Jury: Beoordeling door een beperkte interne examenjury

9 Muziek en literatuur

Docent: Pauline Driesen

Inhoud

Doelstelling is de student vertrouwd te maken met de analyse van zowel de tekst, die in een muzikale compositie getoonzet wordt, als de muziek, zodat de student zelf beargumenteerd een muziekdramatische compositie en de daarin getoonzette tekst kan analyseren en interpreteren met het oog op de voordracht. Er wordt getracht na te gaan op welke wijze muziek en literatuur correleren. Hierbij wordt vooral aandacht besteed aan de opera en het oratorium. Teksten en composities worden allereerst in een algemeen cultuurhistorisch kader geplaatst en daarna gezamenlijk geanalyseerd. Bij operalibretti worden ook de verschuivingen nagegaan met de literaire bron; tekst en muziek worden dramaturgisch geanalyseerd en geïnterpreteerd met het oog op een welbepaalde enscenering. Het bijwonen van een aantal voorstellingen maakt daarom integraal deel uit van dit vak.

Paper

Beoordeeld op basis van procesevaluatie, geschreven werkstuk & mondelinge toelichting tijdens examen.

Lesdata:

1ste semester (Maandag 12u00 – 14u00): 30.09, 14.10, 4.11, 18.11, 2.12, 16.12

2de semester (Donderdag 9u00 – 11u00): 27.03, 3.04

Examen: maandag 26 mei (uren ntb)

10 Hedendaagse Zangpraktijk

Docent: Els Mondelaers

De cursus Hedendaagse zangpraktijk initieert de student actief in alle facetten van de zangstem zoals die aangewend wordt in hedendaagse voorstellingen van vernieuwende muziektheatergezelschappen, hedendaagse muziekensembles, dansgezelschappen, toneelgezelschappen ....

Naast hedendaagse partituren, grafische en met muzieknotatie, komen ook improvisatie en de discussie met de componist aan bod. De docent gaat in dialoog met de studenten op zoek naar de persoonlijke kwaliteiten waarmee ze zich kunnen onderscheiden bij de makers van hedendaagse voorstellingen.

Dit keuze opleidingsonderdeel staat open voor max. 8 zangstudenten vanaf niveau B3.

Lesdagen: woensdag (10u00 – 14u00) 2.10, 9.10, 16.10, 6.11, 27.11

11 Vocologie laboratorium

Docent: Sabrina Avantario

Wie: elke zang student kan deelnemen. Het is een Lab dat door de zangafdeling wordt aangeboden, zonder evaluatie.

Waarom:

- Voor onderzoeksdoeleinden
- Voorstelling van een aantal basisoefeningen om het lichaam op te warmen, de lichaamsdelen die betrokken zijn bij de stemproductie (tong, lippen, kaak, nek, gezicht, romp), en enkele ademhalingsoefeningen aanleren, waaronder SOVTE (Semi Occluded Vocal Tract Exercises)
- Om een beeld te krijgen van vrij verkrijgbare medicijnen voor eerste hulp en andere
- Om het bereik van de stem te bepalen en opvolgen in zijn evolutie via jaarlijkse fonetogrammen (verplicht voor inkomende studenten)

Hoe:

- Inschrijven voor de aangeboden groepsworkshops aangekondigd op Digitap;
- Individuele sessies van 30' boeken via Digitap om specifieke problemen aan te pakken;
- Deelnemen aan de individuele Phonetogrammen gepland op Digitap (verplicht voor nieuwe studenten, als vervolg voor degenen die ze al hebben gedaan, of op verzoek van de zangpedagogen)

Groepslessen op 3.10 en 10.10 (14u00 – 15u00 en 15u00 – 16u00) (niet verplicht)

12 Lichamelijk bewustzijn

12.1 Lichamelijk bewustzijn 1 (stem)

In lichamelijk bewustzijn gaat de student op zoek naar manieren om zichzelf voor te bereiden op een duurzame carrière. Het lichaam is het instrument, niet alleen fysiek maar ook artistiek.

Lichamelijk bewustzijn bestaat uit vier verschillende modules: LAB, Conditie, Anatomie van de stem en Weerbare Kunstenaars.

In **LAB** (Lichamelijk Artistiek Bewustzijn = 30u) worden de eigen ontspannen-ondersteunde houding onderzocht en daarnaast het lichaam als artistieke aanwezigheid in de theatrale ruimte ontdekt.

Maandag 9u00 – 10u00

In **Conditie** = 30u werkt de student onder begeleiding van een kinesist aan het versterken van het eigen lichaam.

Woensdag 8u30 – 9u30

Weerbare Kunstenaars = 12u bestaat uit 8 sessies van 1,5 uur en bevat een meer theoretisch gedeelte (4 sessies) en een praktisch toepassingsgericht gedeelte (4 sessies) psycho-educatie om de mentale weerbaarheid te versterken.

Data: 17.10, 24.10, 7/11, 14.11, 21.11, 28.11, 5.12, 12.12 (13u00 – 14u30)

In Anatomie van de stem = 5u krijgt de student inzicht in de anatomische werking van de stem

Les op donderdag: 6.02, 13.02, 20.02, 13.03, 20.03 (12u30 – 13u30)

12.2 Lichamelijk bewustzijn 2-3 (stem)

In lichamelijk bewustzijn gaat de student op zoek naar manieren om zichzelf voor te bereiden op een duurzame carrière. Het lichaam is het instrument, niet alleen fysiek maar ook artistiek.

Lichamelijk bewustzijn bestaat uit drie verschillende modules: LAB, Conditie en Anatomie van de stem.

In LAB (Lichamelijk Artistiek Bewustzijn = 30u) worden de eigen ontspannen-ondersteunde houding onderzocht en daarnaast het lichaam als artistieke aanwezigheid in de theatrale ruimte ontdekt.

LB2 Dinsdag 9u00 - 10u00

LB3 Dinsdag 11u00 – 12u00 (op 11.02, 1.04 en 29.04 sluit LB3 aan bij de les van LB2 van 9u00 – 10u00, dit omwille van de workshop van Guy Joosten)

In Conditie = 30u werkt de student onder begeleiding van een kinesist aan het versterken van het eigen lichaam.

LB2 Woensdag 11u30 - 12u30

LB3 Woensdag 10u30 - 11u30

In Anatomie van de stem = 5u krijgt de student inzicht in de anatomische werking van de stem

LB2 Donderdag: 7.11, 14.11, 21.11, 28.11, 5.12 (11u45 – 12u45)

LB3 Donderdag: 26.09, 3.10, 10.10, 17.10, 24.10 (11u45 – 12u45)

**13 De vocale afdeling
Docenten**

Edwig Abrath
Luc Anthonis
Sabrina Avantario
Pedro Beriso
Korneel Bernolet
Anne Cambier
Eva De Hondt
Ewald De Meyere
Pauline Driesen
Bart Geysels
Elien Hanselaer
Tom Hermans
Gary Jankowski
Guy Joosten

Koen Kessels
Michèle Losier
Mario Maiguel
Jeroen Malaise
Els Mondelaers
Stijn Saveniers
Marie-Claude Roy
Darren Ross
Kai-Rouven Seeger
Yves Senden
Magda Thielemans
Joost Van Kerkhoven
Aäron Wajnberg
Stephan Weytjens
Andrew Wise

Algemene inlichtingen
Studentenadministratie
Productieleiding
Studienleider
Vakgroepvoorzitter vocale afdeling
Lid van de Artistieke directie

conservatorium@ap.be
studentenadministratie@ap.be
Bart Geysels bart.geysels@ap.be
Sabrina Avantario sabrina.avantario@ap.be
Luc Anthonis luc.anthonis@ap.be
Koen Kessels koen.kessels@ap.be

Klaspianisten

Klas Anne Cambier – Andrew Wise
Klas Gary Jankowski – Tom Hermans
Klas Michèle Losier – Marie-Claude Roy
Klas Sabrina Avantario – Marie-Claude Roy